

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Elevinflytande
på en gymnasieskola
i Västra Götalands län

Hayat Hayek

LAU690

Handledare: Erik Husberg

Examinator: Anders Ramsay

Rapportnummer: HT11-2480-11

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Elevinflytande på en skola i Västra Götalands län.

Författare: Hayat Hayek

Termin och år: HT 2011

Kursansvarig institution: För LAU690: Sociologiska institutionen

Handledare: Erik Husberg

Examinator: Anders Ramsay

Rapportnummer: HT11-2480-11

Nyckelord: Elevinflytande, inflytande, gymnasieskolan i Västra Götalands län, naturvetenskapligaprogrammet/Da Vinci, Lpf 94, skollagen, John Dewey

Elevinflytande är varje elevs rättighet och det kan påverka elevernas studier på olika sätt. Syftet med den här studien var att ta reda på hur elevinflytandet är på det naturvetenskapliga programmet, Da- Vinci, på en gymnasieskola i Västra Götalands län. För att finna svaret användes en enkätstudie ur en kvantitativ metod. Det var 48 elever som svarade fullständigt på 17 enkätfrågor, både öppna och stängda frågor. Svaren visar att elever generellt är mycket positiva till elevinflytande och att de gärna ser att lärarna ökar deras inflytande i undervisningen. Elevinflytande får eleverna att känna sig mer delaktiga i sin undervisning och de vill då göra bättre i från sig. Vägen dit är lång om inte båda parter, lärare och elever, samarbetar och för olika diskussioner med varandra kring exempelvis undervisningen. Studien visar att lärarna bör våga lägga över ett visst ansvar på eleverna och se det positiva med elevinflytande, att de lär sig att ta ansvar. Skolan ska förbereda eleverna inför ett liv utanför skolan.

Innehållsförteckning

Abstract.....	1
1 INLEDNING	4
1.1 Problemformulering	5
1.2 SYFTE.....	5
2 BAKGRUND	6
2.1 Gymnasieskola i Västra Götalands län	6
2.2 Läroplanens (Lpf 94) och skollagens syn på elevinflytande	7
3 Tidigare forskning och teoretisk utgångspunkt.....	9
3.1 Elevinflytande	9
3.2 John Dewey:.....	13
5 Metod.....	15
5.1 Val av metod	15
5.2 Urval.....	15
6 Resultat	17
6.1 Genomförande.....	17
6.2 Eleverna anger hur nöjda de är med elevinflytande, från skala 1 - 10	18
6.3 Har du inflytande över din undervisning?	19
6.4 Vill du ha inflytande över din utbildning?.....	19
6.5 På vilket sätt vill du kunna ha inflytande över din undervisning?.....	20
6.6 Finns det något område där du skulle vilja ha mer inflytande?	22
6.7 Finns det något område som ni elever bör ha mer inflytande än ni har idag?	24
6.8 Vilka fördelar ser du med elevinflytande i undervisningen?.....	25
6.9 Vilka nackdelar ser du med elevinflytande i undervisningen?	25
6.10 Kan man öka elevinflytande?.....	27
6.11 Finns det tillfällen när man inte ska ha elevinflytande?	28
6.12 Arbetar lärarna för elevinflytande?	28
6.13 Kan lärarna förhindra elevinflytande?	29

6.14 Vet du vart du ska vända dig om det finns något på din skola som du vill förändra?.....	30
7 Resultatdiskussion	31
Referenser.....	33
Bilaga 1.....	35
Bilaga 2.....	36

1 INLEDNING

Att skriva om elevinflytande är en omfattande uppgift. Ordet elevinflytande väcker många tankar hos både elever och lärare men även hos allmänheten. Vad menas egentligen med elevinflytande och hur ska det yttra sig? Elever som får vara med och påverka sin utbildning känner sig oftast mer delaktiga och lusten att lära sig ökar. Det är därför viktigt att läraren tillsammans med sina elever planerar undervisningen då det oftast gynnar båda parterna.

Klart är att lusten för lärandet ökar om man får möjlighet att vara med och påverka det man ska arbeta med och hur det arbetet ska ske. Klart är också att eleverna vill ha mer inflytande över sin situation i skolan, inte bara för trivselns skull utan även för lärandet och kvaliteten i detta lärande (Selberg, 2001, sid.163).

Har de inflytande över sin utbildning eller är det lärarna som kontrollerar all undervisning? Vad jag har valt att skriva om är just elevinflytande men ur elevernas synvinkel. Har de den inflytande de har rätt till? I min studie har jag valt att undersöka hur elevinflytande är på en gymnasieskola i Västra Götalands län. Det är viktigt att upplysa om elevinflytande och inte ge lärarna all makt över elevernas utbildning. Därför är det viktigt att kunskapen om elevinflytande ökar. Kunskapen är speciellt viktig för lärarna som ofta under sitt yrkesliv kommer att behöva jobba med elevinflytande. Denna enkätstudie ska ge en bild av hur elevinflytande är på den valda gymnasieskolan utifrån elevernas syn på inflytande.

1.1 Problemformulering

Elevinflytande ska vara en del av elevernas vardag. De har en rättighet att få ta del av lärarnas planering av undervisningen, utifrån kursmålen. Alla elever är inte upplysta om vilka rättigheter och skyldigheter de har om inte läraren aktivt arbetar med elevinflytande. Det är viktigt att skapa kunskap inom området hos eleverna och att diskussion kan föras mellan elev och lärare. Genom bättre kommunikation kan läraren lättare få fram elevernas tankar och känslor kring inflytande i undervisningen. På det här sättet kan lärarna lättare erbjuda dem ”bättre” undervisning som känns bra för alla inblandade.

FRÅGESTÄLLNINGAR

1. Vill eleverna verkligen ha inflytande?
2. Finns det några fördelar/ nackdelar med elevinflytande?
3. Arbetar lärarna för elevinflytande?
4. Finns det tillfällen då man inte ska ha elevinflytande?
5. Kan man öka elevinflytandet?
6. Upplever eleverna att de har elevinflytande?
7. Vet eleverna vart de ska vända sig om de vill förändra?

1.2 SYFTE

Syftet med studien är att studera elevinflytande vid det naturvetenskapliga programmet på den valda gymnasieskolan i Västra Götalands län och få reda på hur mycket inflytande eleverna har och om de vill ha mer inflytande än vad de i nuläget har.

2 BAKGRUND

2.1 Gymnasieskola i Västra Götalands län

Gymnasieskolan är en ny skola som ligger i Västra Götalands län. Den invigdes i augusti 2004 efter att förra gymnasieskolan rivits (Wikipedia.org). Gymnasieskolan är inte bara ett kunskapscentrum som rymmer 2000 elever och dessutom 400 elever från vuxenutbildningen, utan även ett kulturhus. Kulturhuset består av ett bibliotek, en utställningshall, teater som rymmer 341 åskådare, två hörsalar, en miniaula och ett café. År 2009 invigdes idrottshallen (Wikipedia.org). Tidigare har eleverna fått ta sig till idrottshallen som tillhört den förra gymnasieskolan. Gymnasieskolan är både en teoretisk och praktisk skola. Den består av 14 program och dessa program är uppdelade i fyra rektorsområden, öst, väst, syd och nord (kungalv.se, sid. 2). Uppdelningen ska leda till att elever ska lära känna sina kamrater, sina lärare och sin skolledning på bästa sätt. Gymnasieskolan har modernt utrustade lokaler som ska tillfredsställa intresse inriktningarna (kungalv.se, sid. 3). De har fyra elevråd, en i varje rektorsområde. Dessa är med och bestämmer och påverkar olika frågor som har med elever och skolan att göra. Skolan har dessutom Elevskyddsombud, MESO, som har hand om frågor som rör elevernas fysiska och psykiska hälsa, Idrottsförening, MHIF, som anordnar olika turneringar och en balkommitté. Eleverna på mimers hus har dessutom klassrepresentanter från varje klass som får vara med och delta i skolkonferenser och vid anställningsintervjuer (kungalv.se, sid. 4). Elever engageras kring frågor som förväntas beröra deras vardag. Gymnasieskolan innehåller följande 14 gymnasieprogram;

Norra sektion:

Byggprogrammet

El-programmet

Fordonsprogrammet, transport

Södra sektion:

Handels och administration

Hotell och restaurang

Medieprogrammet

Individuella programmet

Västra sektion:

Barn och fritidsprogrammet

Kungälvs tekniska program

Naturvetenskapsprogrammet- Da Vinci

Omvårdnadsprogrammet- räddningstjänst

teknik programmet

Östra sektion:

Estetiska programmet- musik/musikal

Samhällsvetenskapsprogrammet

(kungalv.se, sid. 2)

2.1.1. Naturvetenskapliga programmet/Da Vinci

Da Vinci är ett specialutformat Naturvetenskapligt program. Da Vinci ger eleverna en individuell studieplan och eleverna har dessutom möjlighet att läsa i sin egen takt. För att eleverna ska skapa sig ett sammanhang och mening arbetar de med en övergripande studie som leder till att eleverna får en överblick över sina studier. Lärarna är engagerade i elevernas skolarbete och elever och lärares samarbete är väldigt viktig i detta program. Da Vinci programmet jobbar för elevinflytande (Kungälv.se, sid. 19).

2.2 Läroplanens (Lpf 94) och skollagens syn på elevinflytande

Enligt läroplanerna är det viktigt att kunskap om grundläggande demokratiska värden inte bara förmedlas i form av undervisning utan att undervisningen sker utifrån demokratiska arbetsformer enligt läroplanen (Lpf, 94, 1994, sid 4). Frågor om inflytandet ska stödjas och underlättas för eleverna (riksdagen, kap 4, 9 §). Alla skolor ska, i olika omfattningar, arbeta med elevinflytande då det är elevens rättighet att få påverka sin undervisning. Elevinflytande är inget nytt i läroplanen utan elevinflytande har man talat om i alla läroplaner sedan 1940-talet (Harmoniseringsprojektet, 2000, sid. 55). ”Elevernas ansvar att planera och genomföra sina studier samt deras inflytande såväl innehåll som former ska vara viktiga principer i utbildningen” (Lpf, 94, sid 13).

Enligt läroplanen (Lpf, 94, sid 13) ska skolan sträva mot att varje elev

- tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,
- aktivt utövar inflytande över sin utbildning,
- utifrån kunskap om demokratins principer vidareutvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- utvecklar sin vilja att aktivt bidra till en fördjupad demokrati i arbetsliv och samhällsliv, och
- stärker sin tilltro till den egna förmågan att själv och tillsammans med andra ta initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor (Lpf, 94, sid. 13).

För att kunna uppnå ett bra elevinflytande måste elever arbeta lika aktivt som lärare mot detta mål. Lärarnas roll är främst att vägleda eleverna i rätt riktning mot elevdemokrati. Detta arbete ska ha sin utgångspunkt i läroplanens mål men hur undervisningen ska utvecklas är något som lärare ska bestämma tillsammans med elever.

Enligt läroplanen (Lpf, 94, sid. 14) ska läraren

- utgå från att eleverna kan och vill ta personligt ansvar för sin inläring och sitt arbete i skolan,
- se till att alla elever oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen,
- uppmuntra sådana elever som har svårt att framföra sina synpunkter att göra det,
- planera undervisningen tillsammans med eleverna,
- låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer, och tillsammans med eleverna utvärdera undervisningen (Lpf 94, sid 14).

Därför ska skolan enligt läroplanen (Lpf, 94, sid. 5) kunna utveckla varje elev oavsett vilken bakgrund denne har. Skolan ska förbereda eleverna inför livet ute i samhället och de ska

kunna utveckla sitt kritiska tänkande i skolan. Initiativ och ansvar ska tränas upp i skolan både självständigt och ihop med andra. Elevinflytande ska prioriteras högt för att nå upp till dessa mål. Rektorn är den som ansvarar för att läroplanen följs på respektive skola. För att elever ska kunna få ett inflytande över sin utbildning är lärarens kompetens viktigast. Kompetens beskriver individens förmåga att utföra en uppgift genom att tillämpa kunskaper och färdigheter. Kompetens kan delas in i fem delbegrepp

1. -Kunskaper som läraren har om elevinflytande. Vad står det i de officiella styrdokumenterna?
2. -Erfarenhet får man genom det praktiska,
3. -Förmåga är att läraren omsätter sina kunskaper och erfarenheter till praktisk handling
4. -Vilja att vilja införa elevinflytande exempelvis
5. -Nätverk, kan exempelvis vara lärarens kollegor som man har förtroende för (Nilsson, 1997, sid. 7).

3 Tidigare forskning och teoretisk utgångspunkt

3.1 Elevinflytande

Ordet inflytande betyder påverkan, inverkan i en viss situation. Elevinflytande syftar till att skapa goda, demokratiska och ansvariga medborgare. En förutsättning är att skolan är en demokratisk arbetsplats och att eleverna har tillgång att öva. Eleverna lär för livet och därför ska skolan lära barnen att utöva inflytande inför deras demokratiska framtid (Skolverket, 1999, sid. 8). Enligt projektet (Skolverket, 1999, sid. 9) som arbetat med elevinflytande inom skolverket, visade det sig att flera lärare som intervjuade var oroliga över elevernas bristande engagemang. En lärare svarade med; ”Vi vill ge eleverna större inflytande över sitt lärande och över sin vardag i skolan så att de tar ett större ansvar för sina studier, för skolmiljön och för de människor som vistas där” (Skolverket, 1999 sid. 9). Elevinflytande sker inte alltid ur ett demokratiskt syfte exempelvis att alla elever får vara med. Däremot har alla elever möjlighet att delta och påverka inom elevdemokrati. Elevinflytande är ett brett begrepp och inom skolan kan det ske på olika nivåer. Nivåbeskrivning kan beskrivas på följande sätt;

1. Läraren bestämmer själv utan att ta hänsyn till vad eleverna tycker. Detta bör betecknas som icke existerande elevinflytande.
2. Läraren låter eleverna vara med och tycka i begränsad omfattning, till exempel genom att medverka i utvärderingar. Förutsatt att de elevsynpunkter som kommer fram vid utvärderingarna tas på allvar, och de facto leder till förändringar, kan vi tala om ett begränsat elevinflytande. Fortfarande är det långt till demokratin eftersom allt sker på lärarens villkor.
3. Läraren bestämmer efter att eleverna fått yttra sig över hans förslag. Om läraren tar hänsyn till vad eleverna säger har vi ett kollegialt beslutsfattande, som med en lyhörd lärare kan innebära ganska stort elevinflytande. I annat fall är det bara en fråga om skendemokrati.
4. Läraren och elever bestämmer tillsammans inom givna ramar. Det är tillståndet den här boken siktar mot.
5. Eleverna bestämmer allt utan någon styrning från läraren. Detta skulle kunna sägas vara renodlad elevdemokrati, men samtidigt står det knappast i samklang med vare sig läroplan eller andra styrdokument. Det innebär helt klart ett abdikerat ledarskap från lärarens sida. (Nilsson, 1997, sid. 9).

Nilsson (1997, sid. 13) beskriver elevernas möjlighet till elevinflytande och att det kan ske utifrån tre ord när, vad och hur. Exempelvis när ska det läsas, i vilken ordning de ska läsas. Vad ska tas upp i undervisningen antingen inom givna eller icke givna ramar. Hur ska undervisningen genomföras? Ska läraren stå vid katedern och föreläsa eller ska eleverna jobba på egen hand? Enligt den undersökning som Harmoniseringsprojektet (2000, sid. 34) utförde kommer de fram till att det finns flera faktorer som bidrar till elevdemokrati exempelvis att elever får vara med och välja lärobok, schemaläggningen och det viktigast av allt ska alla elever oavsett bakgrund bemötas med respekt. Det nämns också i läroplanen att värdegrunden kommer i första hand och kursmålen i andra hand. Ett demokratiskt klassrum kräver engagemang och det tar mer tid, därför väljs diktatur. För att elevernas förslag och inflytande kan störa lärarens planering (Harmoniseringsprojektet, 2000, sid. 34). Lärarnas förhållningssätt är avgörande gällande elevers inflytande. Lärarens förmåga att lyssna är en viktig punkt för elever.

Vi hör är ett projekt, Harmoniseringsprojekt 3, som startade under hösten 1998. Alla skulle ha ansvar och inflytande. Deras mål var att öka elevernas delaktighet, ansvarstagande och inflytande i gymnasieskolan. I projektet deltog ca 100 elever, 75 lärare och skolledare från 12 gymnasieskolor för att spegla sin syn på frågor kring inflytande i dagens gymnasieskola

(Harmoniseringsprojektet, 2000, sid. 2).

3.1 Skillnaden mellan elever med inflytande och elever med mindre elevinflytande

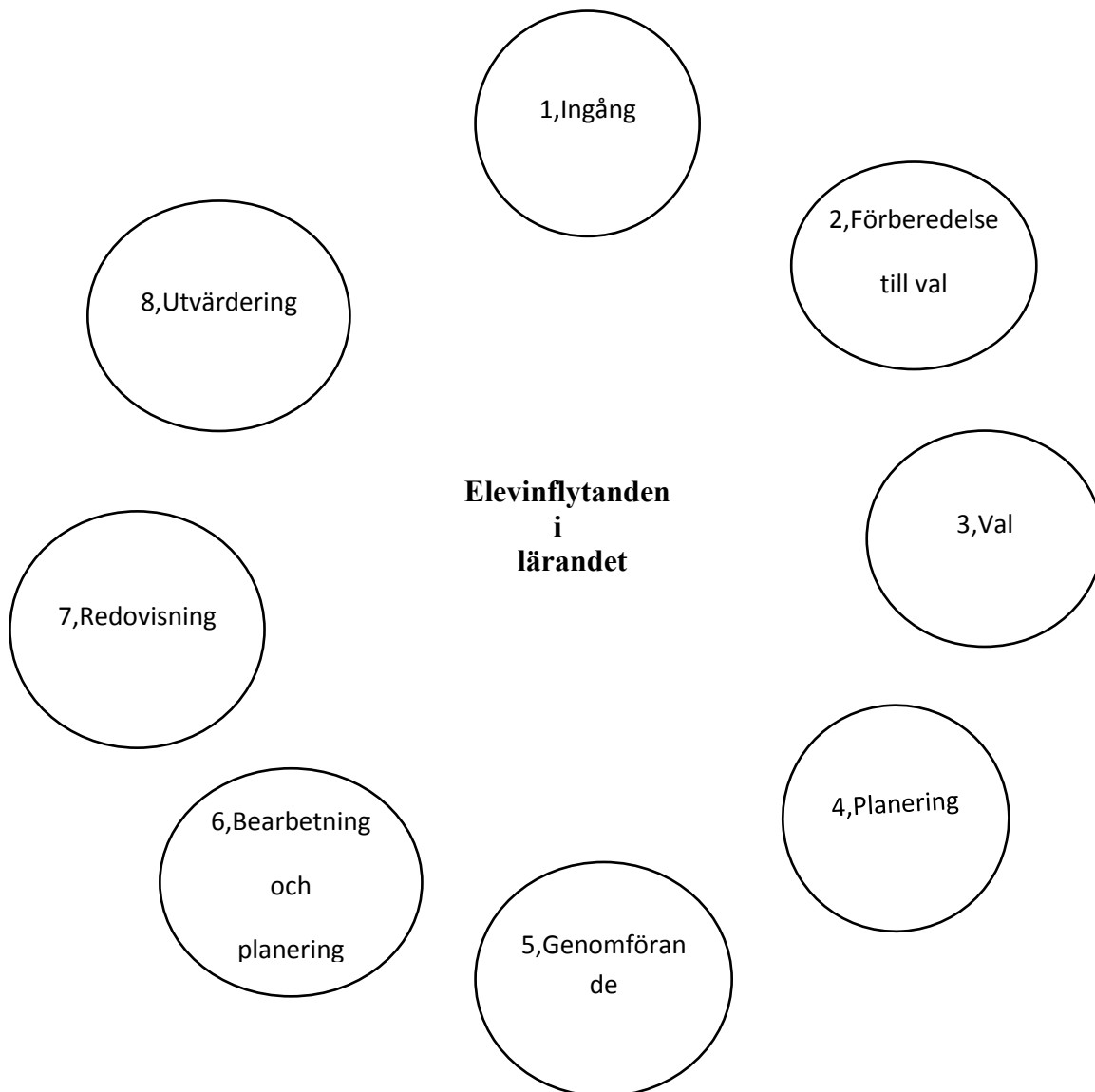
Elevinflytande påverkar elever på olika sätt både på ett gynnsamt sätt och missgynnande sätt. Selberg (1999, sid. 150) skriver i sin avhandling hur elevinflytande påverkar eleverna utifrån olika situationer i skolan. Elever som har stort inflytande har lätt för att sätta upp egna mål som ska nås genom att samarbeta. Dessa elever utvecklar en gemenskap och ett ansvar i arbetet mot målet. Medan elever som kommer från en skolmiljö där de inte har en lika stark inflytande samarbetar i en mindre skala och har sällan mål för arbetet. Dessa jobbar mer parallellt med varandra. När ett arbete ska skrivas, enligt Selberg (1999, sid. 145) kan det finnas en skillnad på elever med inflytande med de eleverna med mindre inflytande. Elever med inflytande prioriterar planeringen av arbetet medan de andra startar arbetet direkt med det de lätt hittar i böckerna. Elever med inflytande söker i datorn, bläddrar i böcker, de använder fler källor än elever med mindre elevinflytande för att kunna ha en egenformulerad kunskap. De väljer innehållet av arbetet mer medvetet.

Min slutsats är att elever med större erfarenhet av inflytande bättre än elever med mindre vana av inflytande klarar av att göra ett eget val, söka information på olika sätt, lära av varandra, diskutera innehåll och hur man når kunskapen, samarbeta och ta ställning till undervisningsstoffet. (Selberg, 1999, sid. 145).

Skolan ska lära elever att kritiskt granska all fakta och påståenden. Med inflytande kan dessa elever det här bättre än elever med mindre inflytande då dessa inte fått lika mycket utbildning och träning inom området.

Elever med liten erfarenhet av inflytande, som deltar i min studie, tolkar i flera fall skolans syn på lärande så att eleverna ska plugga in det som de blivit tillsagda att lära sig, så att de kan svara så som det står i boken. De här eleverna blir duktiga på att memorera (Selberg, 1999, sid. 151).

Lärare och elever ihop måste skapa förutsättningar för hur elevinflytande kommer till uttryck. De måste utveckla sin kunskap inom området. Enligt Selberg (2001, sid 9) finns det arbetsmoment som ska öka graden av elevinflytande. Utifrån hennes forskning beskriver hon åtta steg och eleverna ska i samtliga steg vara delaktiga för ett meningsfullt lärande. Här är dessa åtta stegen;

(Selberg, 2001, Sid. 9)

Steg 1. Ingången till lärandet

Här tar elever upp sådant de själva vill veta mer av, undrar över och därmed väcker frågor. I steg ett kan det dessutom tas upp om aktuella problem eller aktuella frågor. Elever får lyssna och diskutera ihop med varandra (Selberg, 2001, sid. 10).

Steg 2. Förberedelser för val av arbete

Eleven samlar in tankar, frågor och förslag inför val av arbete och dessutom argumenterar och motiverar sina förslag. Då eleven ska välja innehåll till arbetet ska hon/han titta och granska olika källor för lärandet (Selberg, 2001, sid. 11).

Steg 3. Val av arbete

Eleven diskuterar och väljer innehåll och arbetsformer i arbetet. Elev och lärare bestämmer vilka lokala, globala eller personliga frågor och problem som ska vara med i arbetet. Motiveringar ska dokumenteras och syftet med arbetet (Selberg, 2001, sid. 11).

Steg 4. Planering av arbetet

Här formuleras frågor, antaganden, tankar om innehållet. Eleven ska kunna diskutera och planera arbetet antingen enskilt eller i grupp.

I steg 4 väljs informations och kunskapskällor och dessutom bestämmer eleven redovisningsform och utvärdering (Selberg, 2001, sid. 12).

Steg 5. Genomförande av planerat arbete

Eleven väljer vilken studiemiljö han/hon vill arbeta i och vilka samarbetsformer. Här söker eleven svar på frågor och löser problem (Selberg, 2001, sid. 12).

Steg 6. Planering av redovisning av lärandet

Eleven bearbetar data, information och söker mönster i resultatet av arbetet. Slutsatser och reflektion och vilken redovisningssätt arbetet kommer att ha.

De tränar på sin redovisning antingen enskilt eller ihop med arbetsgruppen (Selberg, 2001, sid. 13).

Steg 7. Redovisning av läranderesultatet

Här redovisas arbetet och eleven ska förklara resultatet och inspirera till diskussion (Selberg, 2001, sid. 13).

Steg 8. Utvärdering/värdering av resultatet

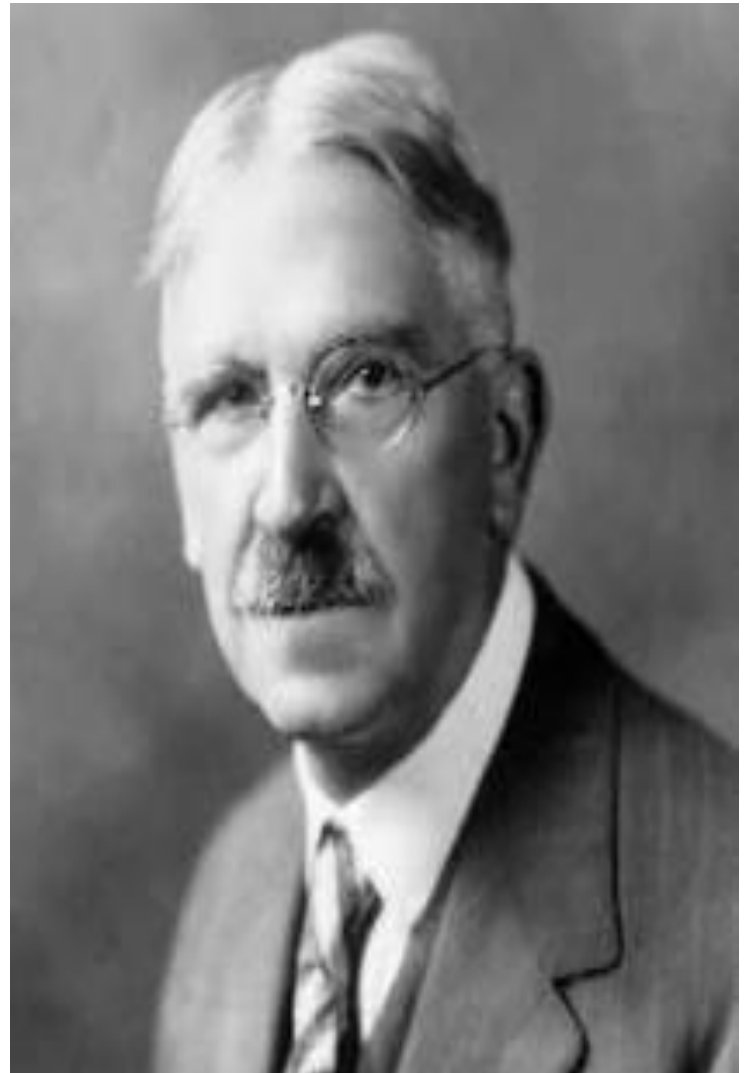
Eleverna får fundera över vad de lärt sig och vilken erfarenhet de fått ihop med läraren. De diskuterar också i vilken grad målen och syftet med arbetet har uppfyllts och vilka förbättringar som behöver göras inför kommande arbete (Selberg, 2001, sid. 14).

Om lärare och elever följer dessa 8 steg nås elevinflytande på ett tillfredsställande vis för alla inblandade parter enligt Selberg.

3.2 John Dewey:

John Dewey föddes i Vermont 1859 och dog i New York 1952. År 1882 påbörjade Dewey sin doktorand studier vid John Hopkins University. 1889 fick han en tjänst som professor vid University of Michigan och efter 5 år flyttade han till University of Chicago. I Chicago ledde han institutionen för filosofi, psykologi och pedagogik. 1904 flyttade han återigen och hamnade vid Columbia Universitetet i New York och där arbetade han fram tills han gick helt i pension, vid 80 års ålder. Dewey dog 1 juni 1952, 92 år gammal (Wikipedia.org).

John Dewey är en amerikansk filosof och pedagog som skapade det berömda uttrycket ”Learning by doing”. Det innebar att han ville som pedagog att eleverna skulle lära sig genom att i skolan utföra praktiska uppgifter genom att aktivt delta i undervisningen skaffa sig kunskap och tillämpa denna kunskap på ett praktiskt sätt (Selberg, 1999, sid. 34). I Deweys pedagogik står alltid individen i centrum. Dewey utgick alltid från elevernas erfarenhet för inläring. Det var utbildningens utgångspunkt.

John Dewey var pragmatismens företrädare i början av 1900- talet. Han utgick från ett socialt perspektiv på lärande. Dewey menar att

”Varje individ har faktiskt vuxit upp, och måste alltid växa upp, i en social miljö. Hans responser blir förnuftiga eller mer meningsfulla helt enkelt för att han lever och verkar omgiven av accepterade meningar och värden. Genom socialt umgänge, genom delaktighet i de handlingar som förkroppsligar meningen, skaffar han sig så småningom ett eget medvetande. Att betrakta medvetandet som jagets helt och hållet isolerade egendom är raka motsatsen till sanningen. Jaget blir medvetet i samma mån som kunskap levandegörs i livet omkring det; jaget är inte ett avskilt medvetande som på nytt bygger upp kunskap för sin egen räkning (Dewey, 1999, sid. 347).

Med det menade Dewey att skolan var en gemenskap och inte en plats där varje elev individuellt arbetar med sina uppgifter. Detta motverkar kommunikation och ett aktivt förhållningssätt hos eleverna. Eleverna bör få uppgifter där det krävs samarbete.

Människan tar och ger av sina tankar och idéer med varandra, exempelvis ger och tar order och inte bara tar order från andra (Dewey, 1999, sid. 40). Det här är viktigt att ha med sig i relationen mellan elever och lärare. I undervisningen är det viktigt med elevinflytande då de inte ska vara några passiva individer som bara tar emot order. Det fungerar inte i ett system om det är uppbyggt kring hierarki där läraren sätter sig över elever för att styra och ställa. Enligt Dewey ” Att ta order från andra eller att ge order påverkar handling och resultat men leder inte av sig själv till att man strävar mot samma mål, till intressegemenskap” (Dewey, 1999, sid. 39).

Inom demokratin var kommunikation och interaktion mellan individer viktigast enligt Dewey. Vi lär oss genom att kommunicera med varandra (Dewey, 1999, sid. 39). Givande och tagande av argument leder till nya lösningar. Det här gällde inom utbildning där kommunikation mellan individer var viktigast. Socialisation och kommunikation är samma sak och all kommunikation är bildande. Genom att man kommunicerar med andra leder det till att man får en utvidgad och förändrad erfarenhet. Dialog i skolan är ett viktigt medel i att förmedla kunskap och värderingar till eleverna, men också gemensam förståelse genom samtal och diskussioner. När man tillåter eleverna att delta i gemensamma aktiviteter ger det eleven möjlighet att förstå saker ur ett bredare perspektiv. Det är viktigt att elever är delaktiga i utbildningens olika delar eftersom utbildningen i sig är en social process. Via kommunikation får man något gemensamt. För att bilda en gemenskap eller samhälle måste dessa människor ha samma ”mål, föreställningar, önskningar, kunskap – en gemensam referensram” (Dewey, 1999, sid. 38).

5 Metod

5.1 Val av metod

För att kunna få ett svar på studiens syfte valde jag att utgå från en enkätundersökning med kvantitativ metod. En enkätundersökning ur en kvantitativ metod går fort att genomföra och därmed sparar tid. Dessutom passar det bra när man vill få fram attityder, smak och åsikter hos respondenterna (Ejvegård, 2003, sid. 53-54). Validitet mäter det som är avsett att mäta, i det här fallet elevinflytande. Reliabilitet mäter verkligheten utan att påverkas av exempelvis negationer eller obegripliga ord. Båda hör hemma i den kvantitativa studien (Trost, 2007, sid. 64-65). Studiens enkätundersökning har i bästa mån följt dessa spår. Intervju av elever i grupp eller enskilt skulle passat lika bra för min studie men när en undersökning görs på en större grupp är enkäter mest lämpliga. Detta på grund av att det är billigare, enklare och mindre tidskrävande än intervjuer (Ejvegård, 2003, sid. 53).

5.1.1 Enkät

Jag valde att använda mig av enkäter då det är lättare att nå ut till fler personer och samtidigt få en bredare tolkning av enkätfrågorna. ”Genom den kan man samtidigt nå många personer och de svar man får in är redan från början skriftliga och därmed lättare att bearbeta” (Ejvegård, 2003, sid. 53). Jag använde mig av både öppna och stängda frågor. Öppna frågor har inte några fasta svarsalternativ medan stängda frågor har det. Enligt Trost (2007, sid. 74) finns det två nackdelar med öppna frågor. Den första är att alla skriver olika och har olika handstilar. Vissa texter kan inte tydas medan andra tycker om att uttrycka sig och därmed skriver ”romaner” som svar. Den andra är att vissa inte vet vad de ska svara och svarar överhuvudtaget inte på frågan och därmed blir enkäten ogiltig för studien. När enkätfrågorna skrivs ner får det inte förekomma några ledande frågor eller att frågorna är oklara eller konstiga för då är de värdelösa att bearbeta (Ejvegård, 2003, sid. 54). Det är väldigt viktigt att enkätfrågorna utformas utifrån studiens syfte. Enkäten som genomfördes var anonym. Både elever och lärare fick den information som behövdes för att förstå syftet med de insamlade uppgifterna.

5.2 Urval

Urvalet var ett icke-slumpmässigt urval då studien gick ut på att undersöka elevinflytande på en vald skola, i Västra Götalans län, som dessutom låg geografiskt bäst till för mig. Enkätundersökningen gjordes på två klasser, två teoretiska program, med nästan lika många elever. Vilken årskurs eller vilket program eleverna gick på spelade ingen roll vid urvalet. De två klasserna jag fick mig tilldelade var två naturvetenskapliga program, årskurs 2 och 3, med inriktning Da Vinci. Undersökningen tog cirka 20 minuter/ klass från det att jag började dela ut enkäterna tills den sista eleven lämnat in sin enkät.

5.3 Deltagare

Två klasser deltog i studien, totalt 53 elever. I ena klassen var det 27 elever som deltog och i den andra klassen var det 26 elever, en könsmässig fördelning på 28 flickor och 25 pojkar. Eleverna var mellan 16 till 19 år gamla. Bortfallet blev 9 elever, tre elever var frånvarande, en elev befann sig i ett grupprum och resten av eleverna svarade bara på vissa delar av enkäten.

5.4 Bortfallsanalys

En bortfallsanalys bör alltid finnas med i en studie och det görs innan bearbetningen av materialet kan påbörjas. Det görs enklast genom att jämföra det ursprungliga urvalet med det införskaffade materialet. (Trost, 2007, sid. 137). Enligt Ejvegård (2003, sid. 54) finns det två sorter av bortfall. Den första är de enkäter som aldrig återkommer. Det andra är när respondenterna svarar ofullständigt på enkäten. Bortfallet i den här studien blev 9 elever och 5 av dessa elever svarade ofullständigt på enkäten. Bortfallet i den här studien påverkar inte resultatet då antalet besvarade enkäter är hög, 48 stycken.

6 Resultat

6.1 Genomförande

Enkätundersökningen i de två valda klasserna utfördes under samma förmiddag. Innan enkätutdelningen påbörjades berättade jag i vilket syfte den görs. Eleverna accepterade svaret och enkätundersökningen kunde påbörjas. Jag och läraren var med under hela undersökningen men det var bara jag som fick svara på elevernas frågor vid missuppfattningar relaterade till enkäten.

6.1.1. Första klassen

Min första klass bestod av 27 elever och var en naturvetenskaplig- Da Vinci klass, årskurs 2. Jag presenterade mig själv och berättade varför jag befinner mig på plats. I klassen fanns det en utbytesstudent från Tyskland som också var med på undersökningen. Läraren satt bredvid eleven och hjälpte henne med att översätta frågorna till engelska. Den här klassen tog god tid på sig. Det dröjde cirka 15 minuter innan alla elever var färdiga med frågorna. Successivt blev alla elever färdiga men de fick fem minuter extra då vissa inte hade hunnit klart. Jag tackade alla elever efter hand som jag fick in enkäterna. Eleverna besvarade enkäten utan några som helst förvirring gällande frågorna. Det enda som ifrågasattes var huruvida man skulle skriva programmets inriktning eller bara programmet.

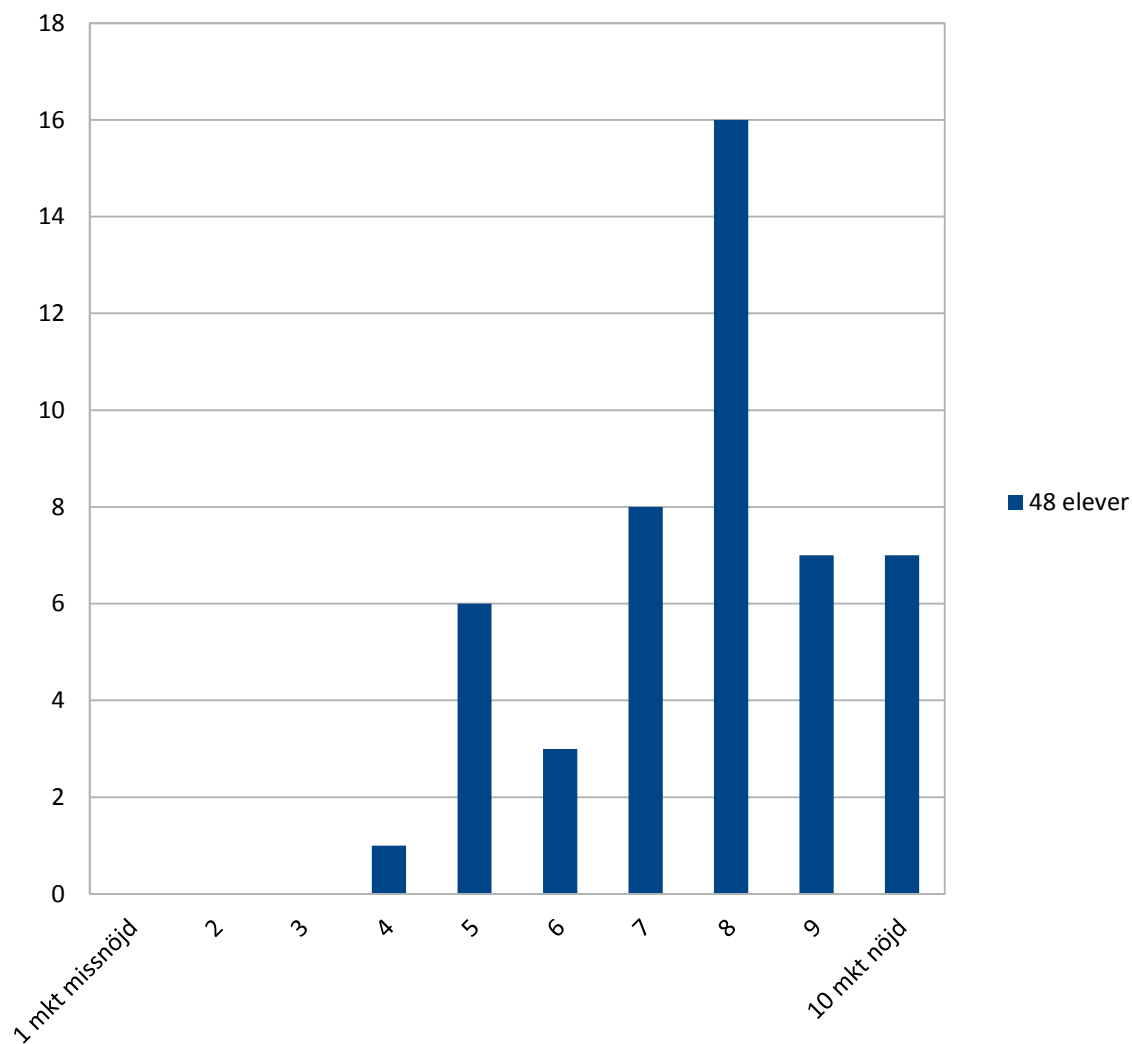
6.1.2. Andra klassen

Min andra klass var också en naturvetenskaplig- Da Vinci klass, årskurs 3. Direkt efter att första enkätundersökningen var avslutad i första klassen tog jag mig till denna klass. De hade precis börjat sin matte lektion. Den här klassen bestod av 26 elever då en av eleverna befann sig i ett grupprum och var därmed inte med på enkätundersökningen. Då jag var sen presenterade jag snabbt mig själv och studiens syfte och började sedan utdelningen av min enkät. I den här klassen ställdes inga frågor relaterat till enkäten. Den första eleven som lämnade in enkäten var färdig efter cirka tre minuter och den sista eleven lämnade in den efter 20 minuter. Efter avslutad undersökning tackade jag elever och lärare för att jag fick utföra undersökningen.

6.1.3. Analys av genomförande

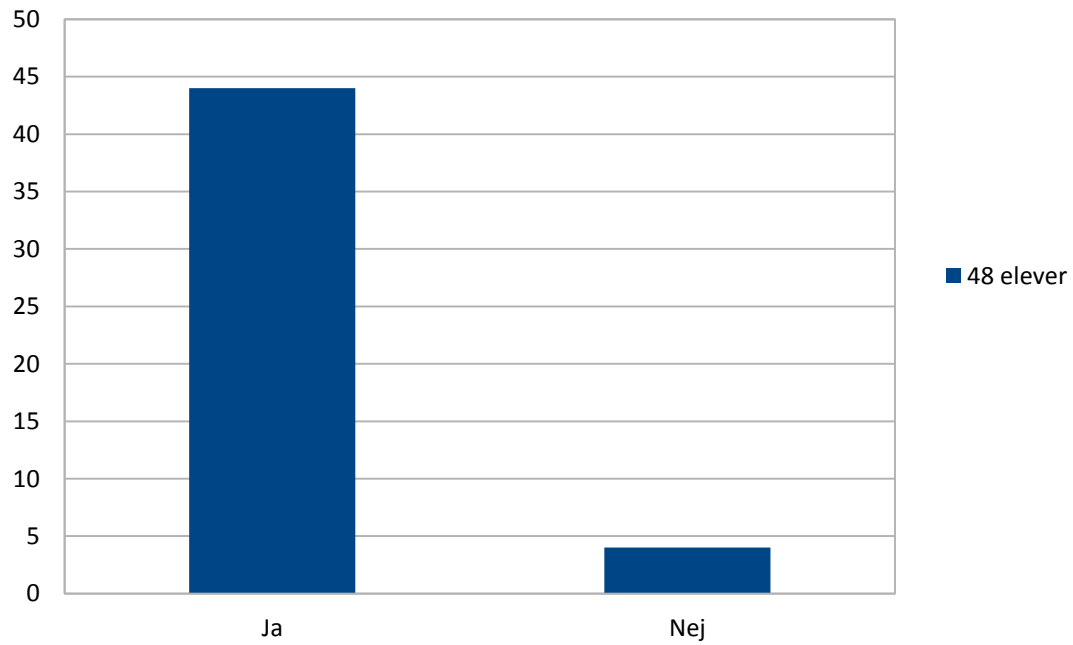
Skillnaden mellan klasserna var att första klassen var mer sansad. Eleverna satt lugna på sina platser och tog god tid på sig att besvara enkäten. Jag tror att de tänkte efter ordentligt innan de skrev ner sina svar. I andra klassen var det mer livat då de arbetade enskilt. Vissa av dessa elever besvarade enkäten väldigt fort, kändes som att de bara ville få det överstökat. Det här kan definitivt leda till att vissa svar inte är ”fullständiga”. En annan orsak kan vara att vissa elever helt enkelt är snabba då de lätt kan identifiera sig själva. Jag tror därför inte att man ska förknippa, i det här fallet, elevernas ”tid” med något negativt eller positivt, utan att alla elever är olika. Jag tror därför inte att klassernas olikheter påverkat studiens validitet. Utan att första klassen, årskurs 2, kanske är lite mer osäkra på frågorna/svaren än andra klassen, årskurs 3.

6.2 Eleverna anger hur nöjda de är med elevinflytande, från skala 1 - 10

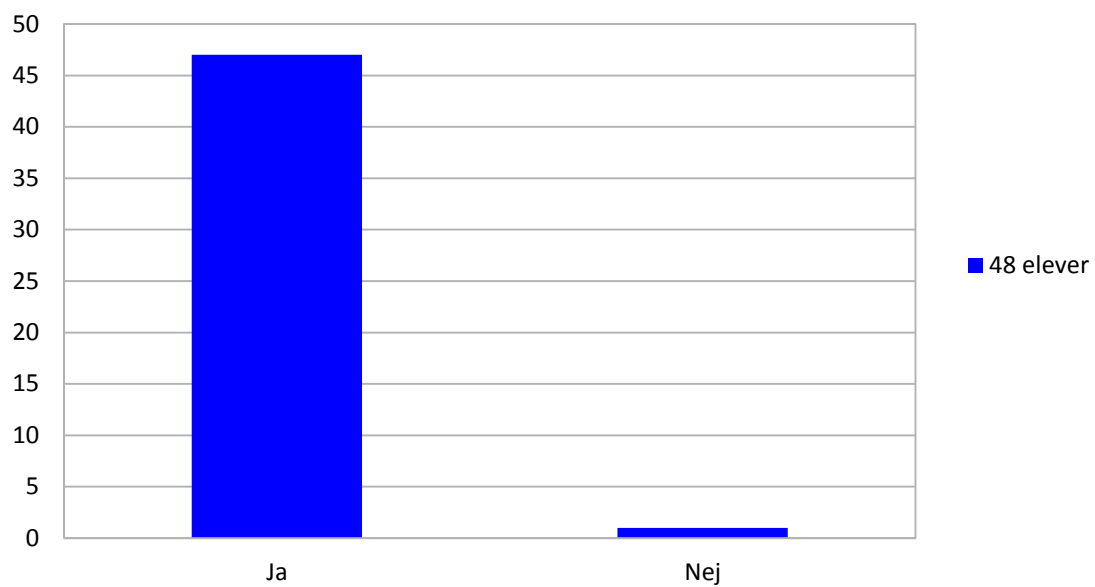

47 elever anger från skala 5-10, nöjd till mycket nöjd. 1 elev anger en lägre skala. 15 procent av eleverna som svarade på enkätundersökningen är mycket nöjda med elevinflytande. Den lägsta skalan som angavs var skala fyra som fick 2 procent av de 48 elever som var med på undersökningen. Siffran som fick högst antal röster var åtta som fick hela 33 procent. Utifrån diagrammet är eleverna på naturvetenskapligaprogrammet/Da Vinci nöjda med elevinflytande.

6.3 Har du inflytande över din undervisning?

6.4 Vill du ha inflytande över din utbildning?

Varje öppen enkätfråga i enkätundersökningen redovisas utifrån elevernas svar. Studien undersökte elevernas uppfattningar kring frågor om elevinflytande. Enkätens frågor bestod av;

- På vilket sätt vill du kunna ha inflytande över din undervisning?
- Vet du vart du ska vända dig om det finns något på din skola som du vill förändra?
- Kan lärarna förhindra elevinflytande?
- Arbetar lärarna för elevinflytande?
- Finns det tillfällen när man inte ska ha elevinflytande?
- Kan man öka elevinflytande?
- Vilka nackdelar ser du med elevinflytande i undervisningen?
- Vilka fördelar ser du med elevinflytande i undervisningen?
- Finns det något område som ni elever bör ha mer inflytande än ni har idag?
- Finns det något område där du skulle vilja ha mer inflytande?

6.5 På vilket sätt vill du kunna ha inflytande över din undervisning?

De flesta av eleverna vill kunna vara med och påverka undervisningens struktur. Vad skall tas upp i undervisningen och hur ska kursen avslutas är två viktiga punkter för eleverna. När de får vara med och bestämma och påverka undervisningen blir eleverna mer intresserade och engagerade i sin undervisning då deras åsikter spelat en viktig roll. Därmed poängterar eleverna att de får lära sig sådant de är intresserade av inom ett visst ämne och inte bara det läraren bestämmer.

”Bestämma arbetssätt och vad vi ska jobba med, (om det finns valmöjlighet) samt att kunna flytta på prov m.m om det är för mkt någon vecka” (elev nr 1).

”Påverka undervisningen så man får lära sig sådant man är intresserad av, även om det håller sig till ämnet. Även vilken typ av förhör vi ska ha efter ”avsnittet” ” (elev 12).

”På det sättet att man tillsammans med läraren kan utveckla en undervisning- och redovisningsform som fungerar bra för alla parter” (elev 9).

”Jag vill kunna vara med och bestämma hur man ska lägga upp undervisningen. Om man ska sluta en kurs med prov, inlämning o.s.v.” (elev 10).

En annan grupp av elever har ett intresse av att göra undervisningen utifrån deras egna behov och inte klassens behov. De trycker på punkten att alla elever har olika mål med utbildningen. Allas ambitioner ser olika ut och därför ska undervisningen skapas utifrån varje elevs behov och därmed olika. Att stå och redovisa för exempelvis sin klass kan vara en mardröm för många elever. Därför tycker vissa elever att utbildningen ska sträva efter elevers olikheter för att de ska få ut det bästa av sin utbildning och inte se klassen som en helhet. Med andra ord ska man se individen och dennes behov.

”Jag vill mest kunna vara med och påverka min egen undervisning så att jag i vissa fall kan lära mig på mitt egna sätt” (elev 28)

”Jag vill vara med och påverka upplägget, studiesätt och planering, om möjligt även en chans att vara med och välja fördjupningar och olika moment för att frisera utbildningen så att den passar mig och mina ambitioner” (elev 26)

”Alla individer lär sig på olika sätt. Vissa lär sig av att lyssna, vissa utav bilder osv. Då tycker jag att man ska kunna påverka hur läraren undervisar, så att alla har en bra chans att lära sig. Även under prov situationer, vissa kanske inte vågar stå inför en klass och redovisa. Då tycker jag att man kan få visa vad man kan på ett annat sätt” (elev 46).

”Jag vill kunna ändra sättet vi studerar så jag känner att jag får mycket ut av det” (elev 21).

De vanligaste åsikterna bland svaren var invändningar mot tentaschemat. De nämner att tentorna oftast ”klumpar” ihop sig. Därför ska man enligt eleverna kunna föra en konversation med berörda lärare om upplägget kring tentorna. De ska ta hänsyn till elevernas åsikter och komma fram till en lösning ihop med de berörda eleverna. Det är svårt för lärarna att veta hur eleverna har det i de andra kurserna och hur upplägget är. Därför är det enligt eleverna bra att de får vara med och påverka tentaschemat för att fördela tentorna lite jämnare.

”Vara med & bestämma när prov är hur vi lägger upp lektionerna. Att man kan få påverka men inte bestämma allt” (elev 47).

”Vi får vara med och bestämma hur man ska testas på arbetsmomentet (prov/inlämning/seminarium) och när proven ska ligga” (elev 23).

”Det är bra att kunna påverka till exempel när man ska ha prov, för vissa veckor har man väldigt mycket att göra och då är det bra om man kan prata med läraren, och att dom tar hänsyn och till exempel flyttar fram provet” (elev 33).

”Att få vara med och bestämma på vilket sätt vi ska lära oss och påverka provscheman och liknande. Att få tid till att plugga på det man behöver ifall man ligger efter i något” (elev 15).

Flera av eleverna som svarade på den här enkätfrågan relaterade direkt till sin undervisning och upplevde redan att de hade den elevinflytande som de var i behov av. De får vara med och påverka kursen/kursernas upplägg. När man har tentamen eller inlämning som ett avslut i en kurs får eleverna vara med och påverka datum för examination för att förhindra eller minska chansen att det klumpar ihop sig med andra kurser.

Enligt elev 16 har man inom naturvetenskapligaprogrammet, Da Vinci, uppnått elevinflytande i undervisningen och är därmed tillfredsställd över sitt inflytande i undervisningen.

”Vi kan påverka läxor, prov och undervisningen och det är jag nöjd med” (elev 27).

”Så som jag har det nu, ganska stor kontroll på när vi har och lägger läxor och prov” (elev

29).

”Vi får vara med och bestämma om vi ska ha en inlämning, prov eller diskussion om olika områden i de olika ämnen vi läser. Vi får också vara med och påverka inlämningsdatum och provdatum så att det inte blir för mycket” (elev 13).

”Vara med och bestämma hur vi jobbar med varje ämne, något jag tycker vi har uppnått här på da Vinci” (elev 16).

Enligt vissa elever är det viktigt med struktur. De accepterar att läraren har hand om kursens upplägg och innehåll så länge elevens röst blir hörd vid behov. Eleverna vill bara att man utnyttjar kursens tid maximalt och att kursens innehåll är lärorikt.

”Jag vill ha struktur. Läraren får gärna ta hand om det mesta av upplägget så länge kunskap och tid är bra använd. Varierande. Om det blir för mycket att göra ska man kunna säga till och ändra på inlämn. Osv.” (elev 40).

6.6 Finns det något område där du skulle vilja ha mer inflytande?

Ett antal elever svarade med att de redan är nöjda med sitt elevinflytande. Vissa av eleverna kände inget behov av att utöka sitt inflytande och var tillfredsställda i nuläget. Medan andra inte visste huruvida de ville ha mer inflytande eller inte. Hos vissa lärare hade man enligt vissa elever velat ha mer inflytande då alla lärare arbetar och undervisar på olika sätt.

”inte direkt” (elev 48).

”Nej jag tycker att vi får lagom med inflytande som det är nu” (elev 15).

”Inte som det ser ut nu. Jag är nöjd med skolan” (elev 40).

”Nej, eller möjligtvis hos vissa lärare” (elev 45).

Det fanns ett stort intresse över att ha mer inflytande inom vissa kurser och det var samma kurser som upprepades i svaren förutom idrott och hälsa. Eleverna skrev bara ner kursens/kursernas namn men inte vad de ville ha mer inflytande i relaterat till kursen. Medan i idrott och hälsa togs det upp inom vilket område de ville påverka. I det här fallet var det indelningen som ledde till orättvisor för vissa.

”Matte, Fysik, Kemi” (elev 10).

”Matematik, Fysik” (elev 18).

”Idrott- Därför att vi är alltid indelade kille och tjej och det gör att man aldrig kan visa fullt ut vad man går för! Tänk att man som jag har tränat fotboll + annat i 12 år och så kommer man med en tjej som aldrig har tränat i hela sitt liv. Man kan inte göra sitt bästa då och det är faktiskt diskriminerande mot killar!” (elev 28).

Elever har enligt svaren ett stort behov av att öka inflytande på undervisningen. De vill kunna påverka undervisningens upplägg och till och med bestämma kursens svårighetsgrad. Ifall en elev har lätt för en kurs ska inte läraren förhindra hennes eller hans kunskapsutveckling utan komma fram till en lösning som tillfredsställer behovet.

Man kan också utläsa att elever vill bestämma över antalet lektioner och om det är relativt till kursen.

”Jag skulle vilja att det fanns mer tillfälle för fördjupning. Tex att man skulle kunna välja en avancerad matte kurs om man har lätt för matte osv.” (elev 14).

”Hur undervisningen sker, tex om det ska vara mycket genomgångar eller mer eget arbete”(elev 7).

”Vi har endast en so lektion, vilket jag anser vara dåligt. Man hinner inte gå igenom allt innan prov. Så man är tvungen att jobba hemma. Det leder till mindre tid till det sociala livet” (elev 31).

”Vad kurserna ska innehålla för moment” (elev 24).

Det är inte bara i undervisningen eleverna ville ha mer inflytande i utan också över det som serveras i matsalen och över skolmiljön. Eleverna tycker inte att skolmaten uppfyller kraven och istället får de gå runt hungriga större delen av dagen. Detta drabbar deras utbildning negativt. Därför vill de vara med och påverka det som serveras i matsalen.

”Jag vill ha mer inflytande i hur skolan sköts. MER VÄRME I SKOLAN TACK! Annat än det kommer jag nog inte på nåt direkt” (elev 42).

”Skolmiljö och bamba” (elev 3).

Elevinflytande kan öka inom de flesta områden. Det för att både trivas på skolan och ha chansen till bra betyg. Flertalet av eleverna relaterar elevinflytande med bra skolresultat.

”Ja, överallt. Vi har inflytande men bara lite” (elev 39).

”I de flesta områden. I alla fall ha chansen att säga sin åsikt. Jag är väldigt seriös med skolan och jag tycker att det är viktigt att utbildningen blir så bra som möjligt för mig och alla andra” (elev 32).

6.7 Finns det något område som ni elever bör ha mer inflytande än ni har idag?

De vill vara med och påverka schemat över lektionerna men också schemat över tentorna. En elev tar upp att de har onödigt långa/många raster då man bara inväntar tiden.

Schemat över tentor et.c. ska man kunna strukturera upp för att inte få, enligt elever, alla förhör på en och samma dag eller vecka.

"I vissa ämnen tycker jag att lärarna kunde fråga hur vi vill arbeta. Jag skulle önska att vi hade mer inflytande över schemaläggningen. Lunchen ligger idag på väldigt dåliga tider vissa dagar och vi har många onödiga håltimmar" (elev 45).

"Vi elever borde vara med och bestämma hur schemat bör se ut" (elev 31).

"Kunna hitta en kompromiss tillsammans med läraren hur mycket som kommer på olika prov" (elev 44).

"Hastigheten på undervisningen. Datum för prov" (elev 39).

"Hur man strukturerar upp arbetet och när proven ska vara. Det blir gärna så att det "klumpar" ihop sig" (elev 11).

Flera av eleverna är nöjda med det elevinflytande de har just nu. Lärarna de har och programmet (Da Vinci) de går på arbetar för elevinflytande. Därför är de nöjda med sina lärare och känner inget behov av att öka inflytande, inte för tillfället.

"På da vinci har vi redan stort inflytande" (elev 17).

"I den klass jag går i dag (och de lärare jag har) är jag nöjd, men jag tror att det behövs mer inflytande. Eleven måste kunna påverka och säga ifrån när det blir för mycket. Det program jag går är okänt för sitt elevinflytande" (elev 26).

"Kanske när det kommer till avslutningar & så mer allmänna saker. Men för mig är undervisn. Bra & jag tycker mig ha bra inflytande" (elev 40).

"Nej, jag tycker vi har ett bra inflytande på alla områden" (elev 37).

Nationella prov och slutprov är två områden där elevinflytandet borde öka enligt vissa elever i form av ändring av tentatillfälle men också hur tentan är utformad. En elev nämnde att slutprov oftast är svårare än det läraren gått igenom under lektionen.

Andra områden är fysik, idrott och hälsa, skolmaten och att eleverna ska kunna ha inflytande över inläringen då alla är olika och lär sig på olika sätt.

"När vi ska Nationellt prov tex nu ska vi ha prov i Kemi 2 dagar efter jullovet. Hade varit bättre om man kunde välja att flytta fram det" (elev 30).

"Slutproven. Men också över längden på raster. Ibland är de för korta för att man ska kunna ta sig mellan lektioner. Oxå värmen i skolan. Det är alldeles för kallt i skolan" (elev 36).

"Fysiken" (elev 23).

"Idrott och Hälsa" (elev 20).

"Vilken mat som serveras" (elev 8).

6.8 Vilka fördelar ser du med elevinflytande i undervisningen?

Enligt eleverna lär man sig mer när man känner engagemang och motivation och får studera det man tycker är kul. Elevinflytande kan påverka undervisningen till det positiva och göra det mer varierande och se till att undervisningen aldrig blir tråkig. När eleverna har inflytande över sin undervisning får de ett större ansvar och känner att de måste vara aktiva under lektionerna då de har varit med och bestämt lektionens uppbyggnad.

"det blir demokratiskt. Det blir bättre undervisning för eleverna" (elev 14).

"Man känner större ansvar. Om man har varit med och bestämt tex vad man ska göra på en lektion, så kan man inte vara oaktiv eller skolka av moraliska skäl" (elev 7).

"Det blir inte lika stressigt om man som elev kan säga till läraren att det är för mycket nu och läraren flyttar sitt prov. Jag tror att lärare och elever fungerar bättre tillsammans. Om man lyssnar på alla blir arbetsmiljön mycket trevligare" (elev 9).

"Men om man får vara med och bestämma tex vilket datum man vill lägga ett prov, så är det en fördel att eleverna får bestämma och hitta ett datum som är bra för dem; så de hinner plugga på det --->bättre betyg" (elev 34).

"Det blir bra då lektionerna anpassas även till oss och inte bara läraren" (elev 41).

6.9 Vilka nackdelar ser du med elevinflytande i undervisningen?

En klass består av flera elever och alla har i stort sätt olika åsikter. När man i en klass ska komma fram till ett förslag kan det bli oorganiserat och orättvist. Vissa elevers röster kommer till talan medan andra inte gör det och det kan skapa en dålig stämning. Därmed får inte alla sin vilja igenom. Dessutom tar det enligt vissa elever för mycket tid av lektionerna.

"Alla kan inte få som de vill. Vissa saker måste vara med i undervisningen" (elev 1).

"Kan dra mkt tid.." (elev 28).

"Att det skulle kunna bli orättvist om några får som de vill och andra inte. Men annars inget speciellt" (elev 36).

"Det kanske kan bli svårare att få ihop en ordentlig lektion" (elev 25).

”Om många vill olika saker så kan det skapas dålig stämning om bara vissa får som dom vill” (elev28).

Enligt vissa elever ska inflytande bestämmas av de ”vuxna” alltså lärarna, rektorn eller föräldrarna. Man ska inte glömma att de är elever och är här för att lära sig och de har dessutom inte tid för planering och inflytande.

När det kan ske orättvisor vid exempelvis grupparbete ska läraren bestämma grupper för att inte någon ska hamna utanför ofrivilligt. Vid dessa tillfällen är det lätt att någon inte hamnar i någon grupp.

”Om vi ska ha tillräckligt med inflytande för att ändra på saker måste vi vara med och planera. Det har vi inte tid eller kunskap” (elev 2).

”För mycket valmöjligheter. Elever behöver inte vara överens, man kan gå för långsamt framåt. Det är inte alltid lämpligt för eleverna att få vara med och bestämma! -vi är elever. Ibland glömmet folk det.....” (elev 3).

”Vid grupparbete så tycker jag att det bara är läraren som ska bestämma hur gruppindelningen ska gå till. Annars blir det jobbigt för de som känner sig utanför” (elev 33).

Elevinflytande kan missgynnas i vissa fall då elever utnyttjar systemet. Enligt en elev ska inflytande alltid förknippas med ansvar för att annars kan det leda till att de försöker slippa undan. Exempelvis att vissa elever väljer grupparbete bara för att få det ”lättare”. Därför funkar bara elevinflytande i vissa klasser där eleverna är ambitiösa och är där för att lära sig.

”Om man får för mycket inflytande så kanske proven blir lättare och kunskapsnivån sjunker” (elev 30).

”Vissa elever tycker om att skjuta fram inlämningar och prov m.m. vilket gör att det kan hamna många prov samtidigt pga. Det. Det kräver en viss disciplin hos eleverna för att elevinflytandet ska användas på rätt sätt i detta fall” (elev 45).

”Om man bara får mer inflytande utan att få mer ansvar så blir det lätt att man inte tar skolan på allvar och försöker slappa sig igenom skolan. Sen är det olika hur fort man mognar och hur mycket ansvar man kan hantera så det funkar ju inte för alla” (elev 15).

”Fungerar bara i klasser där alla tar sitt ansvar” (elev 17).

”Jag tror att det uppkommer nackdelar om det blir för mycket av det goda. Jag tror ändå att lärare måste ha sista ordet. Lärarna vet oftast vad som fungerar och hur det brukar vara. Eleverna kan ej besluta det själva” (elev 9).

Lärarens roll kan bli lite suddig om det finns ett för starkt elevinflytande utan att någon vuxen godkänner önskemålen. Det kan leda till att målen för kursen blir ouppnåeligt då tiden går åt till annat än undervisning. Därför ska läraren alltid ta det sista beslutet för att trycka på det fasta beslutet. Det är exempelvis lätt hänt att tentor aldrig görs vid första tillfället eller till och

med aldrig blir av på grund av att läraren är ”för snäll” för att våga sätta ner foten.

”Ibland kan läraren hålla med för mycket och resultera att olika prov aldrig blir av” (elev 43).

”Det kan lätt bli velltigt, det är viktigt att läraren också kan ta ett beslut så att det inte går över gränsen. Läraren ska trots allt vara lärare, mentor och förebild” (elev 32).

”Lärare kan tappa sin ställning om han/hon inte har all kontroll. Tid från undervisningen går till att bestämma hur och vad man ska lära sig” (elev 6).

”Att vissa lärare blir ”för snälla” och det aldrig blir något fast beslut” (elev 47).

6.10 Kan man öka elevinflytande?

Här är eleverna överens om att man alltid kan öka elevinflytande genom att få eleverna delaktiga. De vill inte känna sig utnyttjade till lärarnas fördel utan att eleverna är där för att lära sig och vill få ut det bästa av utbildningen och det via inflytande på ett eller annat sätt. Kommunikation är nyckeln till framgångsrik elevinflytande. Vissa av eleverna tar dessutom upp att lärarna inte ska vara rädda för att eleverna ska ”ta över” utan se det på ett positivt sätt. Eleverna försöker bara få ut så mycket som möjligt av sin utbildning som leder till engagemang.

”Jag tror att man kan öka inflytande genom att visa ett intresse för ökat elevinflytande. Jag tror att vissa personal på skolor (både rektor & lärare) kanske inte vet att eleverna vill ha inflytande dvs faktiskt bryr sig om vad som beslutas” (elev 9).

”Det beror helt och hållet på läraren och skolans mål i kurserna” (elev 26).

”Om lärarna litar mer på eleverna” (elev 22).

”Ha en förslagslåda på saker som behöver förbättras någonstans. Att elevernas klagomål och liknande tas på allvar och inte viftas bort bara för att vi är unga” (elev 36).

”Man kan säga till sin lärare att man vill ha mer inflytande som elev. Huruvida man får det beror helt och hållet på läraren” (elev 45).

En del av eleverna svarade med att de redan har det bra där de befinner sig och att deras program och lärare jobbar för elevinflytande och därmed får de mycket inflytande. Lärarna tar deras åsikter på allvar och det märker eleverna. Det känner sig hörda och får en positiv inställning till sin utbildning.

”Det är bra som det är, men givetvis går det alltid att utöka” (elev 48).

”Tycker det är bra nu” (elev 4).

”Det jag tycker är bäst med vårt program är att lärarna tar våra åsikter på stort allvar när de planerar provscheman och datum för läxförhör. Det blir lättare att plugga om man inte känner sig överkörd av lärarna” (elev 15).

6.11 Finns det tillfällen när man inte ska ha elevinflytande?

Vissa elever tycker att man alltid ska ha elevinflytande på ett eller annat sätt. Antingen att läraren kommer fram till olika beslut som eleverna sedan får utgå ifrån och fatta eller att en dialog förs mellan parterna för att eleverna ska känna sig delaktiga.

De elever som tycker att det finns tillfällen då elever inte ska ha inflytande är vid betygsättning, schemaläggning, om vad man ska lära sig då det finns mål i varje kurs som läraren måste följa.

”Jag tycker att man alltid ska kunna ha en dialog med sin lärare. Det finns självklart situationer då läraren måste ta beslut där eleverna inte bör vara med och bestämma men har läraren ändå en dialog med eleverna så att de får känna sig delaktiga” (elev 45).

”Om det är en klass som missbrukar sin ”makt”. Och datum på inlämningar/prov kan läraren bestämma 2 st datum eleverna får välja mellan. För annars är det vanligt att man skjuter upp allt för man inte orkar osv. Så en balans mellan lärar ”makt” och ele ”makt” är bäst” (elev 46).

”Vad gäller målen och hur mycket man ska kunna för en viss kurs ska lärarna ha koll på och låta eleverna stå utanför det” (elev 44).

”Ja. Elever borde aldrig ha för stort inflytande oavsett vad det gäller. Vi har ju trots allt inte lika mycket erfarenhet och kunskap som lärarna. Men hur mycket inflytande man ska ha och om vad är väldigt individuellt” (elev 15).

”Ja!Känsliga situationer då det krävs någon som styr upp det” (elev 1).

6.12 Arbetar lärarna för elevinflytande?

Här ger eleverna en klar bild över att deras lärare arbetar för elevinflytande. Lärarna intresserar sig för elevernas åsikter inom sina ämnen då utvärdering alltid görs och svaren utnyttjas. De är med och bestämmer datum för prov och inlämningar och undervisningens planering. Elever och lärare diskuterar ofta med varandra för att förstå varandras behov och tankar. Lärarna blir utifrån diskussionerna mycket positiva och glada över att elever vill engagera sig i sin undervisning och därmed sin utbildning.

Men det fanns ett fåtal elever som tycker att det är några få lärare som jobbar för elevinflytande medan en elev var helt osäker på om lärarna arbetade för elevinflytande.

”De flesta av våra lärare arbetar väldigt mycket för elevinflytande, vi får ofta göra utvärderingar om undervisningen och diskuterar alltid om vilken dag vi ska ha prov. De tycker det är viktigt med öppenhet och är det något vi inte gillar i undervisningen vågar vi säga det” (elev 45).

”På vår linje gör dom det. Andra vet jag inte. På kurser där jag har andra lärare från andra spår, så är det mindre inflytande. Vår linje är den bästa linjen för elevinflytande. Våra lärare arbetar för just detta. Andra linjer hade nog svarat nej” (elev 46).

”På mitt program arbetar lärarna för elevinflytande. De frågar tex hur vi vill redovisa prov och när vi vill ha prov” (elev 20).

”Ja, genom att låta oss vara med och bestämma provdatum och redovisningsformer. De kollar med oss om provplaneringen för terminen ser okej ut, så att det inte blir för mycket per vecka. De tar hänsyn till att vi ibland måste sakta ner farten eller skjuta på olika saker då vi har för mycket just då med alla andra ämnen” (elev 13).

”Våra lärare gör det definitivt. De lärare vi har i ind.val gör det definitivt inte. Helt annorlunda tänk i lärargrupperna känns det som...” (elev 3).

6.13 Kan lärarna förhindra elevinflytande?

Här var samtliga elever överens om att läraren kan förhindra dem från att ha inflytande inom sina ämnen. Eleverna gav exempel på hur läraren kan förhindra elevinflytande och det genom att agera utifrån en diktators tänk, se elevinflytande som något negativt eller att de planerar undervisningen utifrån det de är vana vid och därmed blir fyrkantigt. Flera av eleverna poängterar i sina svar att deras lärare inte förhindrar elevinflytande utan arbetar för elevinflytande.

”Ja, genom att ignorera eleverna” (elev 3).

”Inte lyssna på eleverna och tycker att det är dåligt med elevinflytande” (elev 6).

”Ja, om lärarna i varje situation agerar som diktaturer och inte tar hänsyn till någons åsikt” (elev 4).

”Våra lärare gör inte direkt det, men genom att kankse bara hålla sig till planering och skita i hur vi har det. Tar ingen som helst hänsyn till att man ibland inte hinner klart med läxorna till nästa dag” (elev 13).

”Ja om de själva har mycket att göra och inte då hinner med” (elev 44).

6.14 Vet du vart du ska vända dig om det finns något på din skola som du vill förändra?

Flertalet av eleverna visste vart de kan vända sig ifall de ville diskutera förändring. De vanligaste alternativen eleverna gav var att de kunde vända sig till deras lärare, rektor eller till elevrådet. Vissa av svararen gav inga exempel på vart de kunde vända sig utan de svarade med ett enkelt ja alternativt ett nej. Men vissa av eleverna var lite osäkra i sina svar och svarade med ett frågetecken i slutet eller med orden "antar jag" som ger en bild av osäkerhet.

"Nej" (elev 33).

"Ja" (elev 22).

"Elevrådet eller läraren antar jag" (elev 47).

"Jag skulle först gå till mina lärare eller min mentor som oftast är väldigt snäll och lyssnar på det jag har att säga. Annars skulle jag gå till rektorn" (elev 32).

"Troligtvis lärare, föräldrar och styrelse" (elev 26).

7 Resultatdiskussion

Studiens syfte var att studera elevers inflytande vid det naturvetenskapliga programmet, på den valda gymnasieskolan. Den utgick från enkätundersökning och denna metod var mest lämplig för min studie. Enligt Ejvegård (2003, sid 47) används enkäter om man vill ta reda på en grups åsikter, tyckande, uppfattning etc. Jag valde att redovisa elevernas kommentarer då det är deras svar som är studiens kärna.

Genom den kan man samtidigt nå många personer och de svar man får in är redan från början skriftliga och därmed lättare att bearbeta. Dessutom vet man här att alla (eller ett stort antal) personer får samma frågor. Det är då lättare att jämföra svaren (Ejvegård, 2003, sid. 53).

Om man jämför med en litteraturstudie är den här studien ny då enkätundersökningen utfördes den 2011-12-02. Svaren som jag fick in var mycket användbara då svarsfrekvensen var hög(48 respondenter). Denna enkätstudie ska öka lärarnas förståelse om elevernas upplevelse av elevinflytande på skolan. Det leder till att de kan bemöta sina elever i fortsättningen på ett tillfredsställande sätt. Fördelen med studien är att den bygger på elevers egna tankar och upplevelser av elevinflytande. 48 elever beskriver deras upplevelser av elevinflytande och hur de eventuellt påverkas av det. Studien stängda frågor visade att eleverna generellt är ganska nöjda med elevinflytande på sin skola. 44 elever svarade ja på frågan om de har inflytande över sin undervisning och 4 elever svarade nej. Över hur många som vill ha inflytande över sin utbildning svarade 47 ja och 1 nej.

Studiens öppna frågor visade att eleverna är eniga om att lärarna kan förhindra elevinflytande på olika sätt. Exempelvis genom att sätta elevernas åsikter och behov åt sidan och istället lägga all fokus på sin planering. Enligt Harmoniseringsprojektet (2000, sid. 34) tar lärarna oftast kommandot över undervisningen för att inte förlora tid. Däremot poängterade eleverna att deras lärare, på Da- Vinci programmet, arbetar för elevinflytande medan andra lärare från andra program inte gör det i lika stor utsträckning. Den bakomliggande faktorn är att Da- Vinci programmet är inriktad på elevinflytande. Enligt Dewey (Selberg, 1999, sid. 16) ska eleverna stå i centrum och har alltid rätt till sin personlighetsutveckling. Flera av eleverna poängterar att de vill ha mer inflytande över prov och lektionsschemat. De tycker att de oftast får onödigt långa raster då de istället hade kunnat sluta tidigare. Dessutom är det lätt hänt för lärarna att sätta alla prov och inlämningar runt samma datum då de sällan vet när andra lärare lägger sina prov. Elevdemokrati kan enligt Harmoniseringsprojektet (2000, sid. 34) ske när eleverna är delaktiga i schemalaggningsen. Samtidigt vill eleverna att läraren alltid ska ha sista ordet då de fortfarande är elever och läraren är den ”vuxna” med mest erfarenhet. I vissa fall kan elevinflytande missbrukas för att undvika vissa uppgifter eller prov.

Fördelen med elevinflytande utifrån min studie visar att eleverna tycker att undervisningen blir mer demokratisk, de känner ansvar och att det är deras lektion och inte bara lärarens. När de känner sig delaktiga vill de prestera mer som kan leda till bättre studieresultat. Enligt Selberg (1999, sid. 150) leder elevinflytande till att eleverna själva kan sätta upp egna mål som nås genom att de samarbetar. Nackdelen med elevinflytande enligt eleverna är att det kan ta för mycket tid av undervisningen och då får de inte ut lika mycket kunskap. Om eleverna alltid ska vara med och bestämma kan det resultera i att prov och inlämningar aldrig blir av eller att kunskapsnivån hos eleverna sjunker enligt dem själva. Flera av eleverna har inget behov av att ha mer elevinflytande än de redan idag har. Medan andra elever vill öka det i vissa ämnen. Elevinflytande kan ges genom att eleverna får vara med och bestämma utifrån när något ska läsas, vad tas upp i undervisningen och hur ska undervisningen genomföras

(Nilsson, 1997, sid. 13). Skolmaten är ett annat område eleverna vill öka inflytandet över och det kan jag definitivt förstå. För att klara av dagarna och studierna behöver de energi, mat. Skolmaten är ett område där elevinflytande bör öka då det är eleverna som ska äta av maten.

Studiens resultat kan vara till en fördel för lärarna då de kan förstå hur eleverna tänker kring elevinflytande och hur de uppfattar lärarnas arbete kring elevinflytande. Därför är fortsatt forskning kring elevinflytande viktig. Lärarna kommer alltid att få ta del av elevernas uppfattning och upplevelse av elevinflytande och hur det påverkar dem som elever på skolan och individer ute i samhället. Det kan leda till att elevinflytande tar sig ett steg längre och inte bara gynnar elevernas utbildning utan också lärarna i sin undervisning. Det lärarna kan ta till sig av min studie är att låta eleverna vara med och bestämma lite mer ofta. Det gynnar båda parterna då både lärare och elev känner sig sedda och lyssnade på. De bör kunna diskutera med varandra för att båda parter ska bli tillfredsställda. Enligt Dewey (1999, sid. 39) är kommunikation nyckeln till kunskap genom att vi ger och tar av varandras idéer. I skolans värld är det svårt att undvika den hierarkiskas maktstruktur och det gynnar ingen relation. Däremot är det läraren som oftast ska ha sista ordet då de befinner sig på plats för att vägleda eleverna i rätt riktning.

Referenser

Dewey, J. (1999). *Demokrati och utbildning*. Göteborg: Daidalos.

Ejvegård, R. (2003). *Vetenskaplig metod*. (3., omarb. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Forsberg, E. (2000). *Elevinflytandets många ansikten*. Diss. Uppsala : Univ.. Uppsala.

Harmoniseringsprojektet 3 (2000). *Vi hörs!: elevdemokrati i teori och praktik*. Göteborg: Göteborgsregionens kommunalförbund.

Nilsson, L. (1997). *Elevinflytande. Bättre skoldemokrati : lärarbok*. Solna: Ekelund.

Selberg, G. (1999). *Elevinflytande i lärandet: en studie om vad som händer när elever har inflytande i sitt eget lärande och när elever har olika erfarenheter av sådant arbete*. Luleå:

Selberg, G. (2001). *Främja elevers lärande genom elevinflytande*. Lund: Studentlitteratur.

Sverige. Skolverket (1999). *Inflytandets villkor: en rapport om 41 skolors arbete med elevinflytande*. Stockholm: Statens skolverk.

Sverige. Utbildningsdepartementet (1994). *Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna: Lpo 94 : Lpf 94*. Stockholm: Utbildningsdep..

Trost, J. & Hultåker, O. (2007). *Enkätboken*. (3., [rev. och utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Elektroniska källor

Kungalv.se. Produktion: Medieprogrammet vid Mimers Hus gymnasium (2009-2010). *Mimers Hus gymnasium. Kunskapens källa*. Kungälv kommun. Tillgänglig på internet: http://www.kungalv.se/upload/1%20Skola/Gymnasiet%20Syd/gymbroschyr/Mimersbroschyr_09_10.pdf 2011-12-19 kl: 09.00. Broschyr, pdf.

Skollag. (2010:800). Tillgänglig på internet: <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800#K4> 2011-12-19 kl: 09:15.

Wikipedia. Tillgänglig på internet: http://sv.wikipedia.org/wiki/Mimers_Hus_gymnasium 2011-12-19 kl: 09:25

Wikipedia. Tillgänglig på internet: http://sv.wikipedia.org/wiki/John_Dewey 2011-12-19 kl: 09:30

Bilaga 1.

Hej!

Jag heter Hayat Hayek och läser sista terminen på korta lärarprogrammet på Göteborgs universitet. Nu har jag påbörjat min C-uppsats som handlar om elevinflytande i undervisningen och jag skulle gärna vilja utföra min enkätundersökning på XXXXXX gymnasium. För att kunna fullfölja min undersökning behöver jag få några enkäter besvarade av elever (två klasser). Jag skulle vara väldigt tacksam om jag får utföra min enkätundersökning på er skola.

Undersökningen görs helt anonymt.

Jag skulle vilja göra min enkätundersökning under v. 47.

Önskas ytterligare upplysningar så svarar jag gärna på frågor via telefon eller mail.

Tack på förhand!

Hayat Hayek

tel: 0737668637

mail: hayat_hayek@hotmail.com

Bilaga 2.

Enkätundersökning:

Med den här enkätundersökningen vill jag studera elevers inflytande, i alla ämnen, vid XXXXXX gymnasium.

1) Är Du man
Eller kvinna

2) Hur gammal är Du?
<16 år
17 år
18 år
>19 år

3) Vilket gymnasieprogram går Du på? -----

4) Årskurs? -----

5) Kan Du ange hur nöjd Du är med elevinflytande på Din skola? (Du får ringa in Ditt svar, ett alternativ)

Mycket missnöjd 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 mycket nöjd

6) Har Du inflytande över Din undervisning? Ja
nej

7) Vill Du ha inflytande över Din undervisning? Ja
nej

8) På vilket sätt vill Du kunna ha inflytande över Din undervisning?

9) Finns det något område där Du skulle vilja ha mer inflytande?

10) Finns det något område där Du anser att Ni elever bör ha mer inflytande än Ni har idag?
(Ange vilket)

11) Vilka fördelar ser Du med elevinflytande i undervisningen?

12) Vilka nackdelar ser Du med elevinflytande i undervisningen?

13) Kan man öka elevinflytande? (Ange hur)

14) Finns det tillfällen när man inte ska ha elevinflytande?

15) Arbetar lärarna **för** elevinflytande? (Ange hur)

16) Kan lärarna förhindra elevinflytande? (Ange hur)

17) Vet Du vart Du ska vända Dig om det finns något på Din skola som Du vill förändra?

Tack för att Du ville ta Dig tid att besvara enkäten. Jag uppskattar det väldigt mycket.

Hayat Hayek
Student-GU